

Міністерство освіти і науки України

Національний університет водного господарства та природокористування

Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту

Кафедра трудових ресурсів і підприємництва

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної,
методичної та виховної роботи

_____ О.А. Лагоднюк

“ _____ ” _____ 2018 року

06-05-19

Національний університет
водного господарства
та природокористування

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Program of the Discipline

Соціальна політика

Social Policy

(назва навчальної дисципліни)
(name of the discipline)

спеціальність / specialty

051 Економіка / Economics

(назва спеціалізації)
(name of the specialization)

спеціалізація/ specialization

Управління персоналом та економіка праці /
Personnel Management and Labour Economics

(назва спеціалізації)
(name of the specialization)

Робоча програма навчальної дисципліни «Соціальна політика» для студентів, які навчаються за спеціальністю 051 «Економіка» за спеціалізацією «Управління персоналом та економіка праці». Рівне: НУВГП, 2018, 13с.

Розробник: Безтелесна Л.І., д.е.н, професор кафедри трудових ресурсів і підприємництва.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри трудових ресурсів і підприємництва.

Протокол від « ____ » ____ 2018 року № ____

Завідувач кафедри трудових ресурсів і підприємництва _____ Л.І.Безтелесна

Схвалено науково-методичною комісією за спеціальністю 051 «Економіка»
Протокол від « ____ » ____ 2018 року № ____

Голова науково-методичної комісії
за спеціальністю 051 «Економіка» _____ Л.І.Безтелесна

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Соціальна політика» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістрів спеціальності 051 «Економіка» спеціалізації «Управління персоналом та економіка праці».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є формування теоретичних знань та практичних навичок з регулювання соціальних, відносин і процесів в суспільстві.

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліна «Соціальна політика» є складовою частиною циклу дисциплін професійної підготовки студентів за спеціальністю 051 «Економіка» спеціалізації «Управління персоналом та економіка праці».

Вивчення курсу передбачає наявність систематичних знань із дисциплін – «Ринок праці», «Системи і механізми соціального захисту», цілеспрямованої роботи над вивченням спеціальної літератури, активної роботи на лекціях, практичних заняттях, самостійної роботи та виконання поставлених задач.

Вимоги до знань та умінь визначаються галузевими стандартами вищої освіти України.

Анотація

Соціальна політика – це навчальна дисципліна професійної підготовки магістрів спеціальності 051 «Економіка» спеціалізації «Управління персоналом та економіка праці».

Данна дисципліна розкриває економічні, організаційні та фінансові складові реалізації соціальної політики.

Навчальна дисципліна «Соціальна політика» призначена для надання студентам знань про сутність соціальної політики та засоби її реалізації, трансформаційні процеси, що відбуваються в соціальній політиці, нормативно-правову базу соціальної політики.

Ключові слова: соціальна політика, соціальний захист, соціальне забезпечення, соціальне обслуговування, соціальні гарантії, соціальні норми і нормативи, соціальне страхування, безробіття, соціально вразливі верстви населення.

Abstract

Social policy is an academic discipline of professional training of Master's Degree of specialty 051 'Economics' of the specialization Human Resources Management and Labor Economics'.

This discipline represents the economic, organizational and financial components of the implementation of social policy.

The educational discipline 'Social Policy' is intended to provide students with knowledge about the essence of social policy and means of its implementation, transformational processes taking place in social policy, and the legal and regulatory framework of social policy.

Key words: Social policy, social protection, social security, social services, social guarantees, social norms, social insurance, unemployment, socially

Національний університет
водного господарства
та природокористування

vulnerable groups of the population.

Національний університет
водного господарства
та природокористування

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів - 5	Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки	Обов'язкова	
	Спеціальність 051 Економіка		
Модулів - 2	Спеціалізація Управління персоналом та економіка праці	Рік підготовки	
Змістових модулів - 2		5-й	6-й
Загальна кількість годин - 150		Семестр	
		10-й	12-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2,6; самостійної роботи студента – 4,9	Рівень вищої світи: магістр	26 год.	2 год.
		Практичні, семінарські	
		26 год.	10 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		98 год.	138 год.
		в т. ч. індивідуальне завдання:	
		-	12 год.
		Форма контролю:	
залік	залік		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить (%):

- для денної форми навчання - 47% до 53%.
- для заочної форми навчання - 9% до 91%.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни „Соціальна політика” є засвоєння основ наукового і практичного управління соціально-економічними процесами, соціальним захистом та соціальним розвитком на макро- та мікро- рівнях.

Основними завданнями дисципліни є:

- формування стійких знань з теорії соціально-економічних процесів;
- набуття навичок та вмінь самостійно аналізувати соціальні проблеми, розробляти пропозиції щодо їх вирішення;

- вивчення міжнародного досвіду в галузі організації соціального захисту населення;
- критичне осмислення вітчизняного і зарубіжного досвіду в сфері соціальних процесів;
- ознайомлення з сучасними процесами і пріоритетними цілями основних напрямків соціальної політики України, які формуються і реалізуються в практиці регулювання соціальних відносин і рішення соціальних проблем на загальнодержавному, галузевих регіональних рівнях і безпосередньо на підприємствах;
- формування розуміння зростаючої відповідальності підприємства за розробку і реалізацію своїх соціальних програм, постійне поліпшення умов праці та побуту, підвищення якості їх трудового життя.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен знати:

- сутність соціальної політики та засоби її реалізації;
- трансформаційні процеси, що відбуваються в соціальній політиці;
- нормативно-правову базу соціальної політики.

Результатом вивчення навчальної дисципліни є набуття студентами таких компетенцій:

- критично оцінювати вітчизняний та зарубіжний досвід реалізації соціальної політики;
- аналізувати механізми та інструменти фінансування та реалізації соціальної політики та напрями їх трансформації на різних ієрархічних рівнях;
- оцінювати результативність та якість реалізації соціальної політики;
- практично застосовувати існуючу нормативно-правову базу соціальної політики.

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1.

Змістовий модуль 1. Суть та особливості реалізації соціальної політики в Україні.

Тема 1. Соціальна політика як функція державного управління та її складові.

Предмет і зміст курсу "Соціальна політика". Основні категорії і поняття соціальної політики. Суть і основна мета соціальної політики. Об'єкти і суб'єкти соціальної політики. Людина, особистість як суб'єкт соціальної політики. Держава як суб'єкт соціальної політики. Основні напрями соціальної політики, їх характеристика.

Тема 2. Становлення ринкової економіки в Україні, зміни в соціальній політиці.

Соціально-економічні перетворення в Україні і формування соціально-орієнтованої економіки. Соціальна політика у командно-адміністративній та ринкових системах. Принципи соціальної політики. Пріоритетні напрями

соціальної політики в ринковому періоді. Радикальні економічні реформи як необхідна умова і організаційна база соціально-економічних перетворень.

Тема 3. Нормативно-правова база соціальної політики в Україні.

Наукові засади і наукове забезпечення соціальної політики. Соціальні нормативи як основа формування соціальної політики. Структура, класифікація і характеристика соціальних нормативів. Суб'єкти нормативно-правового забезпечення розробки і реалізації соціальної політики. Роль науково-дослідних установ та навчальних закладів у науковому, методологічному і правовому забезпеченні процесів розроблення і реалізації соціальної політики.

Модуль 2.

Змістовний модуль 2. Механізми реалізації соціальної політики в Україні та за кордоном.

Тема 4. Соціальний захист людини як система.

Суть категорій "соціальне забезпечення", "соціальний захист". Необхідність соціального захисту в умовах ринкової економіки. Соціальний захист як важлива складові соціальної політики. Характеристика основних складових соціального захисту. Пріоритетні напрямки соціального захисту. Необхідність реформування сучасної системи соціального захисту.

Тема 5. Соціальний захист економічно активного населення.

Характеристика категорії "економічно активне населення". Об'єктивна необхідність соціального захисту цієї категорії населення. Мінімальні гарантії в оплаті праці як елементи соціального захисту найманих працівників. Мінімальна заробітна плата, її місце в системі соціального захисту. Індексація заробітної плати як елемент захисту працівників в умовах інфляції. Компенсація втрати частки заробітної плати у зв'язку з затримкою її виплати. Державні гарантії щодо зайнятості, підготовки та перепідготовки кадрів. Оцінка сучасного стану соціального захисту економічно активного населення та нагальні проблеми, що потребують вирішення.

Тема 6. Форми захисту соціально вразливих верств населення.

Актуальні проблеми соціального захисту дітей в Україні. Державна політика соціального захисту жінок в Україні. Державна молодіжна політика. Гарантії соціального захисту молодих громадян. Виплата соціальної допомоги непрацездатним і малозабезпеченим громадянам. Соціальний захист малозабезпечених громадян через надання їх житлових субсидій.

Тема 7. Державна підтримка сімей з низькими доходами.

Нормативно-правова база соціальної підтримки малозабезпечених сімей. Бідність як об'єкт соціальної політики. Поняття і критерії малозабезпеченості, бідності, злиденності. Порядок і умови призначення

окремих видів державної соціальної допомоги сім'ям з дітьми. Соціальна підтримка малозабезпечених сімей. Поняття і особливості призначення пенсій на випадок втрати годувальника.

Тема 8. Захист і соціальне трудова реабілітація інвалідів, ветеранів війни, праці та військової служби.

Соціально-побутові заходи та методико-соціальні аспекти захисту інвалідів. Реабілітаційні програми і заходи щодо активізації життєдіяльності інвалідів. Соціальні проблеми посилення захисту і соціально-трудова реабілітації інвалідів та шляхи їх вирішення. Поняття пенсії по інвалідності. Порядок нарахування, види і розміри. Види і порядок надання соціальних пільг ветеранам війни, праці та військової служби. Загальна характеристика правового статусу та соціального захисту ветеранів війни, праці і військової служби.

Тема 9. Пенсійна система України.

Головні риси пенсійних правовідносин. Закон України "Про пенсійне забезпечення". Проблеми і перспективи становлення нової пенсійної системи. Органи управління пенсійною системою. Фінансовий механізм пенсійної системи. Соціальний зміст пенсій.

Тема 10. Соціальна політика у зарубіжних країнах.

Підходи до типології соціальної політики. Типи соціальної політики. Шведська модель соціал-демократичної держави добробуту. Держава загального добробуту в соціально орієнтованій ринковій економіці ФРН. Держава загального добробуту в США.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин								
	Денна форма				Заочна форма				
	усього	у т.ч.			усього	у т.ч.			
		л	п	ср		л	п	індз	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Модуль 1									
Змістовний модуль 1. Суть та особливості реалізації соціальної політики в Україні									
Тема 1. Соціальна політика як функція державного управління та її складові	10	2	2	8	13	1	2	1	11
Тема 2. Становлення ринкової економіки в Україні та зміни в соціальній політиці	9	2	-	10	14	-	-	1	13
Тема 3. Нормативно-правова база соціальної політики в Україні	11	2	2	10	14	-	-	1	13
Разом за змістовим модулем 1	30	6	4	28	41	1	2	3	37
Модуль 2									
Змістовний модуль 2. Механізми реалізації соціальної політики в Україні та за кордоном									
Тема 4. Соціальний захист людини як система	9	2	2	10	15	1	-	2	12
Тема 5. Соціальний захист економічно активного населення	11	4	4	10	16	-	2	1	13
Тема 6. Форми захисту соціально вразливих верств населення	16	4	4	10	16	-	2	1	13
Тема 7. Державна підтримка сімей з низькими доходами	9	4	4	10	16	-	2	1	13
Тема 8. Захист і соціальне трудова реабілітація інвалідів, ветеранів війни, праці та військової служби	9	2	2	10	16	-	-	1	13
Тема 9. Пенсійна система України	12	2	4	10	16	-	2	1	13
Тема 10. Соціальна політика у зарубіжних країнах.	12	2	2	10	14	-	-	2	12
Разом за змістовим модулем 2	120	20	22	70	109	1	8	9	89
Усього годин	150	26	26	98	150	2	10	12	126

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Соціальна політика: сутність, структурні складові, рівні реалізації	2	2
2	Оцінювання ефективності соціальної політики	2	2
3	Механізми соціального захисту економічно активного населення	4	1
4	Форми соціального захисту дітей та молоді в Україні	4	1
5	Система соціального захисту жінок та інвалідів в Україні	4	-
6	Державна підтримка сімей з низькими доходами	4	2
7	Соціальний захист малозабезпечених сімей в житлово-комунальній сфері, ветеранів війни та інших категорій населення	4	-
8	Визначення розміру та порядку виплати пенсій	2	2
Всього		26	10

6. Самостійна робота

Розподіл годин самостійної роботи для студентів денної форми навчання:

Вид самостійної роботи	Кількість годин
Підготовка до аудиторних занять (0,5 год. /1 год. занять)	26
Підготовка до контрольних заходів (6 год. на 1 кредит ЄКТС)	60
Опрацювання окремих тем програми або їх частин, які не викладаються на лекціях	22
Всього	98

6.1. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Політичні партії у структурі суб'єктів соціальної політики. Громадські організації серед суб'єктів соціальної політики	8	12
2	Причини загострення соціальних проблем на етапі переходу до ринку і форми їх прояву	8	12
3	Застосування Україною міжнародних договорів з питань соціального захисту населення	8	12
4	Характеристика основних чинних законодавчих і	10	14

	нормативних актів, що регулюють соціальні відносини.		
5	Принципи, на яких будується система соціального захисту в соціально-орієнтованій ринковій економіці.	8	12
6	Надання економічної свободи громадянам, створення умов для продуктивної праці, для прояву ініціативи, самостійності підприємництва як центральних ланок соціального захисту працюючих	8	12
7	Організаційно-економічні засади функціонування дитячих будинків сімейного типу	10	14
8	Критерії та показники оцінювання бідності. Характеристика Стратегії подолання бідності в Україні.	10	14
9	Зарубіжний досвід організації системи соціального захисту інвалідів	10	12
10	Недержавні пенсійні фонди, їх значення і види	10	12
11	Класифікаційні ознаки для типології соціальної політики, що реалізується в країнах світу	8	12
Всього		98	138

7. Індивідуальне навчально-дослідне завдання

Індивідуальне навчально-дослідне завдання передбачене для студентів заочної форми навчання у вигляді індивідуальної роботи, яка охоплює основні теми навчальної дисципліни «Соціальна політика» і зорієнтована на закріплення студентами теоретичних знань, отриманих при вивченні дисципліни, та набуття практичного досвіду їх використання у професійній діяльності.

Індивідуальна робота для студентів заочної форми навчання виконується відповідно до Методичних рекомендацій для виконання індивідуальної роботи з дисципліни «Соціальна політика» для студентів заочної форми навчання.

8. Методи навчання

При викладанні навчальної дисципліни «Соціальна політика» використовується інформаційно-ілюстративний та проблемний методи навчання із застосуванням :

- лекцій у формі діалогу та презентаційного відображення;
- опорного роздаткового матеріалу;
- індивідуальних завдань для вирішення практичних вправ та задач;
- тестування.

При проведенні занять використовуються наступні ТЗН:

- мультимедійна презентація лекційного матеріалу за окремими темами;
- друковані роздаткові матеріали.

9. Методи контролю

Для оцінювання знань студентів передбачається проведення поточного та підсумкового контролю знань за ЄКТС.

Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності студента при оцінюванні результатів поточного та підсумкового контролів є такі:

- ✓ виконання всіх видів навчальної роботи, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни;
- ✓ глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних та додаткових літературних джерелах;
- ✓ вміння аналізувати явища, що вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку;
- ✓ характер відповідей на поставлені питання (чіткість, лаконічність, логічність, послідовність тощо);
- ✓ вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач;
- ✓ вміння аналізувати достовірність одержаних результатів.

Оцінювання результатів поточної роботи проводиться за такими критеріями:

0%	завдання не виконано
40%	завдання виконано частково та містить суттєві помилки методичного або розрахункового характеру; висновки не аргументовані і не конкретні, звіт підготовлено недбало
60%	завдання виконано повністю, але містить суттєві помилки у розрахунках або в методиці; висновки містять окремі недоліки, судження студента не достатньо аргументовані, звіт підготовлено з незначним відхиленням від вимог
80%	завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки (розмірності, висновки, оформлення тощо)
100%	завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень

Для визначення рівня засвоєння навчального матеріалу студентами денної форми навчання використовуються наступні методи оцінювання знань:

- поточне тестування у вигляді контрольних завдань;
- підсумкове тестування.

Для визначення рівня засвоєння навчального матеріалу студентами заочної форми навчання використовуються наступні методи оцінювання знань:

- оцінювання індивідуально-дослідного завдання;
- підсумкове тестування.

При оцінюванні знань для всіх форм навчання використовується 100-бальна шкала оцінювання.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування												Сума
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2								
T1	T2	T3	МК1	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	МК2	100
6	6	6	20	6	6	6	6	6	6	6	20	

Примітка: T1, T2 – теми змістових модулів

11. Шкала оцінювання

Сума балів за всі форми навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою
90 - 100	зараховано
82 - 89	
74 - 81	
60 - 73	
60 - 63	
35 - 59	не зараховано з можливістю повторного складання
0 - 34	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. Методичне забезпечення

Методичне забезпечення навчальної дисципліни „Соціальна політика”:

- інтерактивний комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни (ІКНМЗД);
- конспект лекцій на паперовому носії;
- конспект лекцій на електронному носії;
- друкований роздатковий матеріал.

13. Рекомендована література

Базова

1. Шевчук П. Соціальна політика. - Львів, 2005. – 400с.
2. Социальная политика : Учебник / Под общ. Ред. Н.А.Волгина.- М.:Издательство «Экзамен», 2003.- 736с.

Допоміжна

1. Садова У.Я. Соціальна політика в Україні: регіональні дослідження і перспективи розвитку: Монографія. – Львів: ІРД НАН України, 2005. - 408с.

2. Семів Л.К. Регіональна політика: людський вимір: Монографія. – Львів: ІРД НАН України, 2004. – 392с.
4. Макарова О.В. Державні соціальні програми: теоретичні аспекти, методика розробки та оцінки: Монографія. – К.: Ліра-К, 2004. – 328с.
5. Скуратівський В., Палій О., Лібанова Е. Соціальна політика. Навч. посіб. – К.: Віпол, 1997. – 360 с.
6. Стратегія демографічного розвитку на 2006-2015 роки: К., КНЕУ, - 20с.
7. Зайцев Ю.К. Соціалізація економіки України та системна трансформація суспільства: методологія та практика: Монографія. – К.: КНЕУ, 2002.- 188с.
8. Гербеда С. В. Соціальний діалог в Україні: теоретичні питання: монографія / за заг. ред. Н. Р. Нижник. - Київ: ЦУЛ, 2014. - 150 с.
9. Корецька С.О. Соціальна політика України: теорія, методологія, механізми реалізації : Монографія. - Донецьк: Юго-Восток, 2009. - 446с.

Електронний репозиторій НУВГП

1. Безтелесна Л. І. Інституційне забезпечення реалізації соціальних гарантій держави : монографія / Л. І. Безтелесна, Л. В. Пивоварчук. — Київ : Кондор-Видавництво, 2017. — 196 с. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://ep3.nuwm.edu.ua/id/eprint/6149>

14. Інформаційні ресурси

1. Кабінет Міністрів України / [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/>
2. Законодавство України / [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.rada.kiev.ua/>
3. Державний комітет статистики України / [Електронний ресурс]. - режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
4. Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського / [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>
5. Рівненська обласна універсальна наукова бібліотека (м. Рівне, майдан Короленка, 6) / [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.lib.rv.ua/>
6. Рівненська централізована бібліотечна система (м. Рівне, вул. Київська, 44) / [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://cbs.rv.ua/>
7. Цифровий репозиторій ХНУГХ ім. А.Н. Бекетова / [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://eprints.kname.edu.ua/>
8. Цифровий репозиторій Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна / [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://dspace.univer.kharkov.ua/handle/123456789/568>
9. Наукова бібліотека НУВГП (м. Рівне, вул. Олекси Новака, 75) / [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://nuwm.edu.ua/naukova-biblioteka>
[http://nuwm.edu.ua/MySQL/page lib.php](http://nuwm.edu.ua/MySQL/page_lib.php)

